

Sygn. akt VI Ca 38/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 marca 2016r.

Sąd Okręgowy w Częstochowie VI Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Henryka Szwyngel

Sędzia: SSO Karol Kołodziejczyk (spr.)

Sędzia: SSO Janina Ignasiak

Protokolant: st. sekr. sąd. Agnieszka Cieślak

po rozpoznaniu w dniu 2 marca 2016r. w Częstochowie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A. we W.

przeciwko M. O.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 1 października 2015r.

sygn. akt XII C 1977/15

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. zasądza od pozwanej M. O. na rzecz powoda (...) S.A. we W. kwotę 19.282,85 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 14.04.2015r. do dnia zapłaty oraz kwotę 979,93 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 6.05.2015r. do dnia zapłaty

2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2.747 zł tytułem kosztów procesu przed Sądem I instancji

II. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2.214 zł tytułem zwrotu kosztów procesu apelacyjnego.

Sygn. akt VI Ca 38/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem zaocznym Sąd Rejonowy w Częstochowie oddalił powództwo (...) S.A. z siedzibą we W. przeciwko M. O.

o zapłatę kwoty 20.262,78 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 19.282,85 zł od dnia 14 kwietnia 2015 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 979,93 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty i kosztami procesu.

Z ustaleń Sądu wynika, że 30 kwietnia 2009 r. D. F. - córka pozwanej, zawarła z (...) Bank S.A. z siedzibą we W. umowę kredytu gotówkowego nr (...) na kwotę 11.587,37 zł na okres od 4 maja 2009 do 4 maja 2013 r. Bank (...) S.A. Grupa (...) umową sprzedaży wierzytelności z dnia 12 lipca 2012 roku sprzedał wierzytelność powodowi. Pozwana M. O. w dniu 15 września 2014 r. podpisała oświadczenie, iż zobowiązuje się dokonać spłaty długu córki D. F. w kwocie 19.282,85 zł w 180 ratach miesięcznych w kwocie 100 zł, płatnych do 20 dnia każdego miesiąca, począwszy od 20 października 2014 r. W związku z uchybieniem terminowi spłaty zobowiązania z dnia 15 września 2014 r., Bank poinformował, iż stosownie do treści zobowiązania należność w kwocie 20.262,78 zł została postawiona w stan natychmiastowej wymagalności i wezwał do niezwłocznej zapłaty tej kwoty wraz z dalszymi odsetkami od kwoty 19.282,85 zł według czterokrotności stopy kredytu lombardowego (...) w kwocie 6,34 zł za każdy dzień.

W ocenie Sądu Rejonowego, twierdzenia pozwu oraz dokumenty przedstawione przez powoda nie dawały dostatecznych podstaw dla uwzględnienia jego roszczenia. Zgodnie z art. 232 k.p.c., to strony są obowiązane przedstawić dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne - zgodnie z zasadą kontrydiktoryjności, ciężar dowodu spoczywa na stronach postępowania cywilnego i to strony, a nie sąd są wyłącznym dysponentem toczącego się postępowania i one ponoszą odpowiedzialność za jego wynik. Zatem, skoro powód wnosi o zasądzenie od pozwanej określonej kwoty, to na nim ciąży obowiązek udowodnienia podstawy, wysokości i zasadności żądania. Twierdzenia zawarte w pozwie pozostają gołosłowne, skoro powód, reprezentowany przez kwalifikowanego pełnomocnika, nie przedstawił żadnych dowodów, pozwalających na ustalenie wysokości roszczenia. Powód wskazał w pozwie, iż zgodnie z oświadczeniem pozwana zobowiązała się do zapłaty kwoty 19.282,85 zł. Z żadnego z załączonych pism, nie wynika wskazana przez powoda kwota. Powód w żaden sposób nie wskazał podstaw do wyliczenia kwoty, do której spłaty zobowiązała się pozwana. Sąd w takiej sytuacji nie ma możliwości ustalenia wysokości dochodzonego zobowiązania, a takie ustalenia są niezbędne z punktu widzenia niniejszego postępowania.

Według Sądu Rejonowego, braki w zakresie ustalenia stanu faktycznego budzą poważne wątpliwości i powodują negatywną ocenę żądania w świetle norm prawa materialnego, szczególnie mając na uwadze fakt, że powód w sposób profesjonalny zajmuje się działalnością związaną z obrotem wierzytelnościami. Jest to okoliczność bardzo istotna i ważna z uwagi na skalę tej działalności. Powód nie określił w sposób wystarczający podstawy faktycznej żądania pozwu. Wbrew normie wyrażonej w art. 6 k.c., nie wykazał również w postępowaniu dowodowym podstaw odpowiedzialności pozwanego. Dołączenie do pozwu kserokopii zobowiązania, zdaniem Sądu Rejonowego, nie jest wystarczającym dowodem na przejęcie przez pozwaną odpowiedzialności za zobowiązania córki. Brak jest bowiem jakiegokolwiek podstawy prawnej dla wskazania skuteczności oświadczenia pozwanej w zakresie przystąpienia do długu. Nie jest zatem uzasadnione wystąpienie z pozwem w stosunku do M. O..

Dalej Sąd Rejonowy wskazał, że to nie pozwana miała w niniejszym procesie dowodzić, że nie powstały jej zobowiązania, lecz to powód winien wykazać, że do zawarcia umowy doszło i że powstały w związku z tym należności o określonej wysokości, które winien pozwany uregulować. Okoliczności tych powód nie wykazał, co skutkowało koniecznością oddalenia powództwa. Zgodnie z art. 339 § 2 k.p.c., sąd – tylko jeżeli nie ma uzasadnionych wątpliwości – zobligowany jest do uznania podanej przez powoda podstawy faktycznej za zgodną z prawdą bez przeprowadzania postępowania dowodowego. Uznanie przez sąd, za prawdziwe twierdzeń pozwu nie zwalnia jednak od obowiązku dokonania prawidłowej oceny zasadności żądania pozwu i zawsze istnieje obowiązek rozważenia, czy żądanie pozwu jest zasadne w świetle norm prawa materialnego. Z tego względu powództwo nawet wyrokiem zaocznym może być oddalone. Niezależnie bowiem od wynikającego z art. 339 § 2 k.p.c. domniemania prawdziwości twierdzeń powoda z rzeczywistym stanem rzeczy, sąd ma każdorazowo obowiązek krytycznego ustosunkowania się do twierdzeń powoda z punktu widzenia ich ewentualnej zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20.10.1998r. w sprawie ICKU 85/98). Podobnie wskazano w treści wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6.06.1997r. w sprawie ICKU 87/97 (Prok. I Pr. 1997/10/44) stwierdzając, że wprowadzone przez przepis art. 339 § 2 k.p.c. swoiste domniemanie zgodności twierdzeń powoda z rzeczywistym stanem rzeczy nie zwalnia powoda od przytoczenia faktów,

które są niezbędne do dokonania subsumpcji materialnoprawnej, stanowiącej faktyczną i materialnoprawną podstawę wyroku. Sąd obowiązany jest bowiem, nawet przy uznaniu twierdzeń powoda za prawdziwe, dokonać prawidłowej oceny zasadności żądania pozwu opartego na tych twierdzeniach, z punktu widzenia prawa materialnego. Sam brak odpowiedzi na pozew nie jest wystarczający do wydania wyroku zaocznego, w sytuacji gdy dowody i twierdzenia powoda są niekompletne i pozostawiają wątpliwości co do okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sporu - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 września 1993r. w sprawie IICRN 80/93.

Powyższy wyrok powód zaskarżył w całości, zarzucając:

1) naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść wyroku, to jest:

a) art. 129 § 2 k.p.c., poprzez przyjęcie, że strona powodowa przedłożyła kserokopię zobowiązania z dnia 15 września 2014 r., w sytuacji, gdy strona powodowa przedłożyła odpis tego zobowiązania poświadczony za zgodność z oryginałem przez występującego w sprawie pełnomocnika,

b) art. 227 k.p.c. i art. 245 k.p.c., poprzez dowolną, nieuwzględniającą zasad prawidłowego rozumowania ani wskazań wiedzy lub doświadczenia życiowego ocenę wiarygodności i mocy przeprowadzonych w toku postępowania dowodów z dokumentów, polegającą w szczególności na arbitralnym i pozbawionym uzasadnienia stwierdzeniu, że z dokumentów przedstawionych przez powoda, w szczególności zobowiązania z dnia 15 września 2014 r. oraz umowy kredytu z dnia 30 kwietnia 2009 r., nie wynika zasadność ani wysokość dochodzonego pozwem roszczenia,

c) art. 232 k.p.c., poprzez stwierdzenie, że to na stronie powodowej, a nie pozwanej ciążył obowiązek wykazania, że nastąpiła częściowa spłata zadłużenia wynikającego z umowy kredytu, a tym samym, że dług pozwanej wobec strony powodowej istnieje w innej wysokości, niż wynika ze zobowiązania,

d) art. 339 § 2 zd. 1 k.p.c., poprzez nieuznanie za prawdziwe twierdzeń strony powodowej o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie i pismach procesowych doręczonych pozwanej przed rozprawą, w sytuacji bezczynności pozwanej, w szczególności braku skutecznego zanegowania przez nią okoliczności wynikających z istniejącego między nią a stroną powodową stosunku zobowiązaniowego.

2) naruszenia przepisów prawa materialnego, to jest art. 6 k.c., poprzez jego błędne zastosowanie, polegające na przyjęciu, że strona powodowa nie wykazała zasadności roszczenia ani jego wysokości, w sytuacji, gdy przeprowadzone zostały wszystkie dowody na poparcie twierdzeń strony powodowej, a pozwany nie wykazał okoliczności przeciwnych.

Mając na uwadze powyższe, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku, poprzez orzeczenie zgodnie z żądaniem pozwu oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz strony powodowej kosztów procesu według norm wynikających z obowiązujących przepisów prawnych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem pierwszej i drugiej instancji.

Sąd Okręgowy uznał apelację za zasadną.

Należy przede wszystkim podzielić zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 339 § 2 k.p.c. W przepisie tym określono podstawę faktyczną wyroku zaocznego. Sąd - jeżeli nie ma uzasadnionych wątpliwości - zobligowany jest do uznania podanej przez powoda podstawy faktycznej (tj. twierdzeń powoda o okolicznościach faktycznych) za zgodną z prawdą bez przeprowadzania postępowania dowodowego. W art. 339 § 2 nie chodzi o prawne domniemanie prawdziwości twierdzeń powoda, gdyż domniemania prawne wiążą sąd (art. 234), natomiast w tym przypadku wiązanie nie zachodzi, skoro sąd ocenia, czy okoliczności nie budzą uzasadnionych wątpliwości albo nie zostały przytoczone w celu obejścia prawa. Chodzi tu raczej o fikcję (zob. orzeczenie SN z dnia 5 lipca 1958 r., 3 CR 448/58, RPEiS 1959, z. 3, s. 346) albo domniemanie przyznania okoliczności faktycznych przez pozwanego (por. zbliżone stanowisko M. Jędrzejewskiej (w opracowaniu K. Weitzka) (w:) Kodeks postępowania cywilnego..., t. 2, red. T. Ereciński, s. 82; zob. też K. Piasecki (w:) Kodeks postępowania cywilnego..., t. 1, red. K. Piasecki, s. 1575; odmiennie W. Siedlecki,

Zasady wyrokowania w procesie cywilnym, Warszawa 1957, s. 23-24; B. Bładowski, *Metodyka pracy sędziego cywilisty*, Warszawa 2005, s. 225; R. Więckowski, *Wyrok zaoczny...*, s. 93).

Jeżeli zachodzą okoliczności wskazane w art. 339 § 2, uniemożliwiające przyjęcie przez sąd za prawdziwe twierdzeń powoda o okolicznościach sprawy, sąd przed rozstrzygnięciem sprawy musi przeprowadzić postępowanie dowodowe celem wyjaśnienia zaistniałych wątpliwości co do faktów bądź ustalenia, czy powód nie zmierza do obejścia prawa. W tym celu potrzebne może okazać się także dopuszczenie dowodu nie wskazanego przez powoda (art. 232). Wyrok wydany po przeprowadzeniu postępowania dowodowego jest wyrokiem zaocznym.

W świetle powyższego, za chybione trzeba uznać twierdzenia Sądu I instancji w zakresie nieudowodnienia roszczenia. W warunkach zaoczności na powodzie nie spoczywał ciężar udowodnienia roszczenia. Sąd w takim wypadku winien przyjąć za prawdziwe twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych bez potrzeby ich udowodniania przez powoda (o ile – oczywiście – twierdzenia te nie budzą uzasadnionych wątpliwości oraz nie zostały przytoczone w celu obejścia prawa). Sąd winien natomiast ocenić, czy okoliczności te uzasadniają należycie żądania pozwu i czy uwzględnienie tych żądań nie narusza obowiązujących przepisów. Sąd nie jest zatem zwolniony z obowiązku dokonania prawidłowej oceny materialnoprawnej zasadności żądania pozwu opartego na tych twierdzeniach.

Jeśli Sąd miał wątpliwości co do przedstawionego przez powoda stanu faktycznego, to stosownie do fazy postępowania należało powoda wezwać do uzupełnienia podstawy faktycznej żądania, tak, by spełnione zostało minimum art. 187 § 1 pkt 2 k.p.c. Wszystko przemawia za tym, że wątpliwości Sądu dotyczyły bardziej nieudowodnienia żądania, niż jego "uzasadnionych wątpliwości" w rozumieniu art. 339 § 2 k.p.c., a nie są to kwestie tożsame. Sąd I instancji nie sprecyzował bowiem w żaden sposób, które okoliczności faktyczne przytoczone przez powoda budzą uzasadnione wątpliwości.

Tymczasem, wątpliwości takich nie miał Sąd Okręgowy rozpoznający niniejszą sprawę. Wiarygodnie brzmią twierdzenia powoda dotyczące okoliczności, w jakich doszło do powstania przedmiotowego zobowiązania (Sąd I instancji dokonał zresztą ustaleń faktycznych zgodnych z tymi twierdzeniami). Jak trafnie wskazano w apelacji, żądanie strony powodowej oparte jest na zobowiązaniu z 15 września 2015 r. Zobowiązanie to jest umową kumulatywnego przystąpienia do długu. Umowa taka jest dopuszczalna w ramach swobody umów (art. 353/1/ k.p.c.). Skutkiem tzw. kumulatywnego przystąpienia do długu jest pojawienie się dodatkowego dłużnika, ponoszącego solidarną odpowiedzialność wraz z dłużnikiem głównym wobec wierzyciela. Umowa kumulatywnego przystąpienia do długu nie zależy od zgody dłużnika i nie znajdują o niej zastosowania przepisy art. 519 i nast. k.c.

Wypada również zgodzić się z autorem apelacji, że przedkładając umowę kredytu i zobowiązanie strona powodowa uczyniła zadość obowiązkowi wykazania tak podstawy jak i wysokości swojego roszczenia.

W związku z powyższym, orzeczono jak w sentencji na podstawie art.386 § 1 k.p.c. Koszty procesu zostały zasądzone stosownie do jego wyniku na podstawie art.98 k.p.c.